

Доктрина з оборонного планування у Збройних Силах України

Доктрину з оборонного планування у “Збройних Силах України” розроблено офіцерами Головного управління оборонного планування Генерального штабу ЗС України та погоджено із заінтересованими органами військового управління ЗС України, структурними підрозділами Генерального штабу ЗС України.

Ця доктрина впроваджує та стандартизує процедури і процеси, які необхідно виконати в рамках оборонного планування у ЗС України для реалізації методу оборонного планування на основі спроможностей, орієнтованого на загрози.

У доктрині викладено роль, функції та завдання органів військового управління усіх рівнів щодо виконання заходів оборонного планування, відповідальність суб'єктів оборонного планування. Доктрина застосовується під час планування та виконання заходів оборонного планування, розроблення документів оборонного планування та внесення змін (доповнень) до них.



**ДОКТРИНА
З ОБОРОННОГО
ПЛАНУВАННЯ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ
УКРАЇНИ**

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 623(477)

Д 63

Доктрина з оборонного планування у Збройних Силах України. — Київ:
Д 63 «Центр учбової літератури», 2024. — 60 с.

ISBN 978-611-01-3340-1

Доктрину з оборонного планування у Збройних Силах України” розроблено офіцерами Головного управління оборонного планування Генерального штабу ЗС України та погоджено із заінтересованими органами військового управління ЗС України, структурними підрозділами Генерального штабу ЗС України.

Ця доктрина впроваджує та стандартизує процедури і процеси, які необхідно виконати в рамках оборонного планування у ЗС України для реалізації методу оборонного планування на основі спроможностей, орієнтованого на загрози.

У доктрині викладено роль, функції та завдання органів військового управління усіх рівнів щодо виконання заходів оборонного планування, відповідальність суб’єктів оборонного планування. Доктрина застосовується під час планування та виконання заходів оборонного планування, розроблення документів оборонного планування та внесення змін (доповнень) до них.

ISBN 978-611-01-3340-1

ЗМІСТ

	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	6
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	7
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	12
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	13
1.1	Планування на основі спроможностей, орієнтоване на загрози	13
1.2	Основні завдання оборонного планування	13
1.3	Основні принципи та вихідні дані оборонного планування	14
2	СУБ'ЄКТИ ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ, ЇХ ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	15
2.1	Суб'єкти та об'єкти оборонного планування	15
2.2	Повноваження, відповідальність суб'єктів оборонного планування	16
3	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ	20
3.1	Планування спроможностей	21
3.1.1	Визначення засад державної політики у сфері оборони, пріоритетів і напрямів розвитку сил оборони	21
3.1.2	Майбутнє безпекове середовище	22
3.1.3	Імовірні сценарії виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру	23
3.1.4	Варіанти застосування ЗС України	24
3.1.5	Об'єднана оперативна концепція	24
3.1.6	Визначення вимог до спроможностей	25
3.1.7	Переліки завдань за імовірними сценаріями виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру і варіантами застосування ЗС України та інших складових сил оборони	26
3.1.8	Перелік типових завдань ЗС України	26
3.1.9	Визначення переліків спроможностей для виконання кожного із завдань	28
3.1.10	Єдиний перелік (Каталог) спроможностей Міністерства оборони України, ЗС України та інших складових сил оборони	28
3.1.11	Визначення переліків носіїв спроможностей, які забезпечать виконання вимог до кожної спроможності	32
3.1.12	Каталог типових носіїв спроможностей	33
3.1.13	Огляд спроможностей	34
3.1.14	Розподіл спроможностей та визначення завдань	36
3.1.14.1	Формування та розрахунки потреб з ресурсного	36

	забезпечення ЗС України	
3.1.14.2	Перспективна модель ЗС України	37
3.1.15	Стратегічний оборонний бюлетень України	39
3.1.16	Стратегії розвитку видів, окремих родів військ (сил)	40
3.1.17	Концепції розвитку видів, окремих родів військ (сил)	40
3.2	Програмування розвитку спроможностей	41
3.2.1	Порядок формування цілей, завдань та заходів розвитку	41
3.2.2	Державна цільова оборонна програма	42
3.2.3	Комплекс програм (проектів) розвитку спроможностей ЗС України	45
3.2.4	Програма розвитку виду, роду військ (сил) та інших органів військового управління ЗС України	46
3.3	Бюджетування та управління ресурсами	46
3.4	Виконання програм і планів	49
4	ОЦІНЮВАННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ	49
4.1	Підготовчий етап	50
4.2	Аналіз вимог	51
4.3	Аналіз недоліків	52
4.4	Аналіз рішень	52
5	ПРІОРЕТИЗОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ВИМОГ КОМАНДУВАЧІВ (КОМАНДИРІВ) З РОЗВИТКУ СПРОМОЖНОСТЕЙ	54
6	УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ	56
7	МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ	56
Додатки:		
1	Організація оборонного планування	59
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	60

ВСТУП

В умовах збройної агресії з боку Російської Федерації проти нашої держави та реалізації стратегічного курсу держави на приєднання до європейської спільноти, її безпекових структур ЗС України потрібні військові частини (підрозділи), спроможні виконувати завдання із захисту держави, діяти спільно з підрозділами держав – членів НАТО.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності набули структурні та системні зміни в організації і підходах до оборонного планування, яке забезпечить розвиток спроможностей військових частин до виконання покладених завдань та досягнення сумісності ЗС України із збройними силами держав – членів НАТО.

Доктрина з оборонного планування у ЗС України базується на методі оборонного планування на основі спроможностей, який є основним в оборонному плануванні НАТО та використовується у більшості держав – членів НАТО.

У Доктрині викладені повноваження і відповідальність суб'єктів оборонного планування, порядок організації та здійснення заходів оборонного планування, деталізовані питання планування спроможностей, програмування розвитку спроможностей, оцінювання спроможностей.

Крім того, у Доктрині викладені основні питання щодо бюджетування та управління ресурсами, моніторингу і контролю за виконанням заходів оборонного планування.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	а. Закон України “Про національну безпеку України”
	б. Закон України “Про Збройні Сили України”
	в. Закон України “Про порядок допуску та умови перебування підрозділів ЗС України інших держав на території України” від 22.02.2000 № 1479-III
	г. Закон України “Про оборону України” від 06.12.1991 № 1932-XII
	д. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” від 12.05.2015 № 389-VIII
	е. Стратегічний оборонний бюлетень України. Введено в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016
	ж. Указ Президента України від 29.12.2016 № 73 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про Державну програму розвитку ЗС України на період до 2020 року”
	и. Указ Президента України від 24.03.2020 № 106/2020 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про Звіт щодо результатів проведення оборонного огляду Міністерством оборони України”
	к. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 № 941 “Про затвердження Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони”
	л. Тимчасова доктрина застосування сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу ЗС України від 30.03.2020 № 124/дск
	м. Положення про військову стандартизацію, затверджене наказом Міністерства оборони України від 24.02.2020 № 56 “Про питання військової стандартизації”, який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05.03.2020 за №№ 240/34523, 241/34524
	н. Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України та Збройних Сил України, затверджений Міністром оборони України 09 грудня 2019 року
	п. Типовий перелік завдань Збройних Сил України за сценаріями виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру, затверджений начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 11 грудня 2019 року

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Базові компоненти (складові) спроможностей – доктринальна база, організація, підготовка, ресурсне забезпечення, якість управління та освіта, персонал, військова інфраструктура, взаємосумісність, які у сукупності є визначальними для утворення та досягнення спроможності в цілому.

Базові компоненти (складові) спроможностей (DOTMLPFI):

доктринальна база (Doctrine) – наявність концепцій, настанов, засад застосування, стандартних операційних процедур та інших керівних документів; організація (Organization) – наявність організаційної структури відповідних сил і засобів, які створюють відповідну спроможність;

підготовка (Training) – наявність системи підготовки відповідних сил і засобів, що створюють певну спроможність, індивідуальна та колективна підготовка особового складу, підготовка штабів та військових формувань;

ресурсне забезпечення (Materiel) – забезпеченість необхідним озброєнням і військовою технікою, обладнанням, запасами матеріально-технічних засобів та витратних матеріалів, а також фінансовими ресурсами;

якість управління та освіта (Leadership) – наявність системи, яка у всіх сферах забезпечує ефективну управлінську діяльність, наявність: належного рівня професійної підготовки керівного складу, персоналу усіх ланок, системи військової освіти та науки, яка забезпечує обґрунтований розвиток та застосування військ (сил);

персонал (Personnel) – наявність системи, яка забезпечує необхідне та своєчасне комплектування військ (сил) в мирний час та в особливий період, а також поповнення втраат кваліфікованим та мотивованим особовим складом;

військова інфраструктура (Facility) – наявність об'єктів і окремих споруд, призначених для забезпечення виконання військами (силами) завдань збройної боротьби, а також для розміщення та забезпечення їх життєдіяльності;

взаємосумісність (Interoperability) – спроможність до спільних узгоджених, ефективних та результативних дій з метою досягнення тактичних, оперативних та стратегічних цілей у сфері оборони.

Вимоги до спроможностей (оперативних, бойових, спеціальних) – перелік основних властивостей, які розкривають (деталізують) сутність спроможностей.

Вище військове керівництво – Міністр оборони України, перший заступник Міністра оборони України, заступник Міністра оборони України з питань європейської інтеграції, заступник Міністра оборони України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, заступники Міністра оборони України, державний секретар Міністерства оборони України, Головнокомандувач ЗС України, заступник Головнокомандувача ЗС України, начальник Генерального штабу ЗС України, заступники начальника Генерального штабу ЗС України.

Візія ЗС України – документ, у якому формується загальне бачення та наміри, визначаються орієнтири розвитку ЗС України в цілому та видів, окремих родів військ (сил), інших органів військового управління у тому числі, а також їх

діяльності на найближчі 10 років та в подальшому. Вона розробляється Генеральним штабом ЗС України одночасно зі Стратегічним оборонним бюлетенем України та затверджується Головнокомандувачем ЗС України.

Військовий стандарт – стандарт, прийнятий органом військової стандартизації, що встановлює для загального і неодноразового використання правила та настанови щодо діяльності у сфері оборони і спрямований на досягнення оптимального ступеня упорядкування у зазначеній сфері.

Горизонт планування – строк, за який передбачається реалізувати складений план або програму дій. Горизонт планування залежить від часу прийняття рішень, тривалості їх впливу на стан ЗС України та ступеня передбачуваності майбутнього безпекового середовища.

Документи довгострокового оборонного планування – документи, які визначають стратегічні цілі, пріоритети і напрями розвитку сил оборони, озброєння та військової техніки, інфраструктури, підготовки військ (сил), а також потреби в ресурсах. До документів довгострокового оборонного планування належать: Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки України, Стратегії розвитку видів, окремих родів військ (сил) та видів забезпечення.

Документи середньострокового оборонного планування – документи, які визначають комплекс заходів організаційного, технічного, соціального та економічного характеру, що забезпечують готовність сил оборони до виконання завдань з оборони держави, з урахуванням схвалених Кабінетом Міністрів України прогнозних показників видатків Державного бюджету України на потреби оборони. До документів середньострокового планування належать програми щодо розвитку складових сектору безпеки і оборони, зокрема оснащення їх сучасним озброєнням і військовою технікою, створення необхідних запасів матеріально-технічних засобів та необхідних для цього потужностей оборонно-промислового комплексу, реалізація інших заходів з посилення обороноздатності держави.

Документи короткострокового оборонного планування – План (Орієнтовний план) утримання та розвитку Збройних Сил України, плани утримання та розвитку видів, окремих родів військ та сил ЗС України, основні показники державного оборонного замовлення (оборонних закупівель), у яких визначаються конкретні завдання і заходи щодо реалізації документів довгострокового та середньострокового оборонного планування.

Ефект – результат, що призводить до зміни умов, способів дій та ступеня свободи дій противника чи своїх військ, або ступінь впливу створених (досягнутих) спроможностей на здатність структурної одиниці сил оборони, яка є носієм спроможностей, виконати поставлені завдання.

Життєвий цикл спроможності – сукупність взаємопов'язаних стадій спроможності від задуму щодо її створення до вилучення з обігу.

Єдиний перелік (Каталог) спроможностей Міністерства оборони України, ЗС України та інших складових сил оборони – перелік наявних і перспективних спроможностей Міністерства оборони України, ЗС України та інших складових сил оборони з описом їх характеристик та вимог до них.

Імовірний сценарій виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру – прогнозована в рамках можливого варіанту розвитку воєнно-політичної обстановки і конкретизована за місцем, часом та застосованими ресурсами сукупність дій, умов і обставин у сфері безпеки і оборони, які з певним ступенем імовірності передбачають виникнення загрози застосування воєнної сили проти України, можливість існування яких потребує адекватного та своєчасного реагування із застосуванням (залученням) сил оборони.

Каталог типових носіїв спроможностей ЗС України та інших складових сил оборони – документ, що містить перелік типових наявних і перспективних носіїв спроможностей ЗС України та інших складових сил оборони з деталізованими вимогами до них, розподіленими за базовими компонентами (складовими) спроможностей.

Концепція розвитку виду, окремого роду військ та сил ЗС України – система поглядів на напрями досягнення необхідних спроможностей військами (силами) для адекватного і гнучкого реагування на загрози національній безпеці у воєнній сфері з урахуванням економічних можливостей держави.

Критичні спроможності – спроможності, що є абсолютно важливими для досягнення необхідного результату (ефекту) та потребують створення (розвитку) та утримання у пріоритетному порядку.

Майбутнє безпекове середовище – прогнозований стан безпекового середовища у довгостроковій перспективі, породжений соціальною взаємодією, розвитком технологій, глобальними політичними та економічними процесами, а також процесами, зумовленими природними та екологічними чинниками, які впливатимуть та можуть становити небезпеку національним інтересам та фундаментальним цінностям держави, нейтралізація яких потребує залучення (застосування) сил оборони.

Надлишкові спроможності – спроможності, застосування яких не спрямоване на виконання жодного із завдань, а також ті, застосування яких в подальшому є неможливим або недоцільним.

Наявні спроможності – спроможності, що є у розпорядженні відповідного командира (начальника) для виконання завдань.

Необхідні спроможності – спроможності, що повинні бути в розпорядженні відповідного командира (начальника) у визначений час та місці, для виконання завдань у певних умовах середовища з метою досягнення необхідного результату (ефекту).

Об'єднана оперативна концепція – документ, який містить бачення форм і способів застосування існуючих та нових (перспективних) спроможностей в умовах протидії викликам та загрозам в майбутньому безпековому середовищі для досягнення силами оборони успіху у виконанні завдань за призначенням.

Обороздатність держави – здатність держави до захисту у разі збройної агресії проти неї або збройного конфлікту. Вона складається з матеріальних і духовних елементів та є сукупністю воєнного, економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов для його реалізації.

Оцінювання спроможностей – процедура порівняння наявних спроможностей з необхідними в майбутньому, виявлення недоліків (прогалин) у вимогах до спроможностей, встановлення нових чи уточнення існуючих вимог до них.

Пакет спроможностей – об'єднаний в єдиний комплект перелік спроможностей, призначених для виконання завдань за варіантами застосування угрупованнями військ (сил) чи ЗС України загалом.

Перспективна модель ЗС України – інтегрована сукупність кількісних і якісних показників (параметрів), які в цілому забезпечують спроможності (оперативні, бойові, спеціальні), готовність і здатність ЗС України до виконання завдань за призначенням відповідно до імовірних сценаріїв виникнення та розвитку ситуацій.

Планування – детальне розроблення змісту, з визначенням переліку, послідовності виконання завдань, заходів, які необхідні провести, відведеного часу та розподілом ресурсів між виконавцями. Здійснюється на основі прийнятого рішення, а також вказівок вищого керівництва.

Пріоритезований перелік вимог командувачів (командирів) щодо розвитку спроможностей – документ, розроблений та оформлений відповідно до встановлених вимог, що містить рекомендації з розвитку спроможностей, які базуються на досвіді підготовки та ведення операцій (бойових дій), отриманому відповідним командувачем (командиром) та його штабом під час управління угрупованнями військ (сил) та пов'язаному із конкретними проблемами та недоліками, виявленими під час цієї діяльності.

Програма розвитку виду, окремого роду військ та сил ЗС України – комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на досягнення та підтримання необхідних спроможностей виду, окремого роду військ та сил ЗС України для гарантованого виконання покладених завдань, здійснюється з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

Ризик – можливість настання події, що матиме негативний вплив на здатність органу управління, з'єднання, військової частини, військового навчального закладу, установи чи організації виконувати завдання і функції та досягти визначеної мети (місії), стратегічних та інших цілей її діяльності.

Розвиток ЗС України – комплекс заходів, що проводиться для створення, набуття (підтримання) розвитку або позбавлення від надлишкових і застарілих спроможностей сил оборони для адекватного і своєчасного реагування на реальні і потенційні загрози України у війсьній сфері.

Розвиток спроможностей – цілеспрямований процес кількісних та якісних змін у здатності структурних одиниць (елементів) ЗС України (сил оборони) або сукупності сил і засобів виконувати певні завдання (забезпечувати реалізацію визначених військових цілей), який є результатом виконання комплексу завдань та заходів, спрямованих на удосконалення базових складових спроможностей та створення нових (більш ефективних).

Система управління розвитком спроможностей – один із елементів оборонного планування на основі спроможностей, який являє собою сукупність визначених посадових осіб, структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу ЗС України, інших органів військового управління ЗС України, які організовують та забезпечують функціонування постійно діючого процесу розвитку спроможностей ЗС України шляхом прийняття та реалізації консолідованих та всебічно узгоджених керівних рішень з розвитку спроможностей відповідно до розроблених та стандартизованих процедур та процесів.

Ситуація за сценарієм – варіант імовірного виникнення і розвитку кризової ситуації, що потребує підготовки до застосування, високого рівня готовності складових сил оборони для запобігання її виникнення та їх залучення для недопущення розвитку і усунення негативних наслідків від її впливу.

Спроможність (оперативна, бойова, спеціальна) – це здатність органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій ЗС України або сукупність сил і засобів сил оборони виконувати певні завдання (забезпечувати реалізацію визначених військових цілей) за певних умов, ресурсного забезпечення та відповідно до встановлених стандартів.

Стратегія розвитку виду, окремого роду військ та сил ЗС України – документ довгострокового планування, який визначає пріоритети та напрями розвитку виду, окремого роду військ (сил) ЗС України, його роль і місце в системі застосування сил оборони з урахуванням майбутнього безпекового середовища в контексті воєнної безпеки.

Типові завдання ЗС України – структурований перелік перспективних завдань (стратегічних, оперативних і тактичних), які можуть виконувати органи військового управління, з'єднання, військові частини та підрозділи ЗС України у довгостроковій перспективі відповідно до імовірних сценаріїв виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру.

Умови – змінні складові безпекової ситуації, включаючи імовірні сценарії виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру, що впливають на хід і ефективність виконання завдань.

Функціональна група спроможностей – сукупність спроможностей складових сил оборони, поєднаних в ієрархічну структуру відповідно до їх функціонального призначення.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в законах України “Про національну безпеку України”, “Про оборону України”, “Про Збройні Сили України”, Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2018 року № 941, Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, ЗС України та інших складових сил оборони.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
ЗС України	Збройні Сили України
Генеральний штаб ЗС України	Генеральний штаб Збройних Сил України
ОВТ	Озброєння та військова техніка
ППВК	Пріоритезований перелік вимог командувачів (командирів) щодо розвитку спроможностей
СФОСМ	Спільний фонд оперативних сил та можливостей
ФГС	Функціональні групи спроможностей
JP (СП)	Joint Publication Спільна (міжвидова, міжвідомча) публікація
ADP (ВКП)	Army Doctrine Publication Військова керівна публікація
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
STANAG	Угода НАТО зі стандартизації

Книги, які можуть вас зацікавити



Розпізнавання підрозділів сухопутних військ на полі бою



Підготовка тактичних груп (відділення, взвод). Альбом схем та методичних матеріалів



Планування підготовки у Збройних Силах України



Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України



Конституція України



Методичні рекомендації з планування та організації бою за стандартами НАТО (штаб бригади (батальйону) та їм рівних)

Перейти до галузі права
Військове право



[Перейти на сайт](#) →